

Energi – I blickfånget

”Moderskapet är underbart och skitsvårt”

Dela artikeln:

”Tänk att få vara lika häftig som Beyoncé. Vad synd att jag håller på med folkmusik”, tänkte Brita Björs, som snart insåg att den omöjliga kombinationen var en idé för bra för att inte förverkliga.

Jenny Eriksson

Hon har duon Family band med sin sambo Max Tellving, sjunger traditionella snuskvisor tillsammans med musikerkollegan Carl-Erik Carlsson, gör poesiperformance med tecknaren Sara Granér, har skolföreställningar – och mycket mer. Musikern och Malmöbon Brita Björs har ett finger med i mycket. Tillsammans med sin sambo och musikerna Alicia Jardine och Albin Ekman startade Brita Björs dessutom kvartetten Happy heartaches förra året. Att spela tillsammans med den man är tillsammans med kallar Brita Björs ”att göra konst av livet”.

– Det är så lätt att hamna i att göra saker på varsitt håll och utvecklas åt olika riktningar så att man växer ifrån varandra. Därför är det fint att ha något där man kan utvecklas tillsammans, säger Brita Björs.

Brita Björs var gravid samtidigt som Beyoncé lade ut den bild som fick flest ”gilla” någonsin på Instagram. Brita Björs tog inspiration och tog en egen bild till sin föreställning. Foto: Max Tellving

Praktisk aspekt

Det finns också en praktisk aspekt med att spela tillsammans när man som Brita Björs och hennes sambo har två små barn, och spelningarna inte är någonting som gör dem rika.

– Om vi åker på en helgspelning i Karlstad blir det även en resa med kvalitetstid med familjen, och ett äventyr som vi gör tillsammans.

Både Happy heartaches och Family band spelar bluegrass, men det är i den svenska folkmusiken som Brita Björs känner sig allra mest hemma.

– Jag är uppvuxen med den, den är mitt första språk. Men all traditionsmusik har beröringspunkter, bland annat för att man både jobbar med att skapa nytt och med att reproducera den musik som redan finns. I Skåne finns dessutom ett trevligt bluegrass-community som är en rolig värld att vara i. Det är en väldigt social musikform.

Från början siktade Brita Björs på Teaterhögskolan. Men vid 25 års ålder hade hon en period då hon kände sig trött på teater.

– Jag har alltid sysslat med musik och tänkte att jag skulle kunna försörja mig inom det också.

Sagt och gjort, Brita Björs sökte till Musikhögskolan i Malmö.

– När jag var här för att göra ansökningen blev jag väldigt förtjust, både i Musikhögskolan och i Malmö.

Första kvällen gick hon på Malmö Folk, som arrangerar dans- och spelkvällar med folkmusik på Barnens scen i Folkets park.

– Jag minns hur det var när jag skulle lägga mig hemma hos en kompis efter den dagen på Musikhögskolan och kvällen på Malmö Folk. Jag hade fjärilar i magen, det var lite som att vara förälskad. Jag hade bott på flera andra ställen, bland annat i Göteborg, Stockholm och Gävle, men i Malmö kände jag för första gången att ”det här kan bli mitt hem”.

Hon beskriver sin hemstad Malmö som en plats där det är lätt att känna sig hemma. Bland annat eftersom det är en lite ruffig och skitig stad, inte alltid så perfekt som en del andra städer kan vara.

– Det finns inget fint och fräscht att luta sig mot utan vill man att något ska hända får man göra det själv. Det gör att det är en stad som har sjudit av det jag är intresserad av, som kultur och konst.

Brita Björs menar också att det i Malmös kulturliv finns ett slags underdog-perspektiv gentemot resten av Sverige, som gör att de som jobbar inom kulturfären snarare stöttar än konkurrerar med varandra.

– Här ges man plats och det har varit ganska enkelt att både driva egna projekt eller gå in i någon annans produktion. Det finns många sätt att jobba på, eftersom det både finns stora institutioner och små grupper.

Har hemlängtan 24/7

Brita Björs säger medvetet att Malmö har sjudit av kulturliv. För nu vet hon och andra kulturarbetare inte riktigt hur det ska bli. Den nya borgerliga majoriteten i Skåne har beslutat att spara 20 miljoner kronor under året genom att inte längre dela ut tillfälliga utvecklingsbidrag, pengar som varit viktiga för många av Skånes kulturutövare.

– Jag vet inte hur det kommer påverka än. De här bidragen har varit något som har hjälpt sådana som mig att gå runt.

Men än så länge finns inga planer på att lämna Malmö, även om Brita Björs säger att hon ”har hemlängtan 24/7”. Hemma är Järvsö där hon växte upp, och där slkten har brukat samma gård sedan 1500-talet.

Hemlängtan är någonting som hon har tagit fasta på och använt i sin föreställning Folkmusikens Queen B, vars teman även handlar om otrohet, kärlekssorg och mödraskap.

Strax efter att Brita Björs kom på idén till sin föreställning insåg hon att hon var gravid med sitt och sambons andra barn. I samma veva berättade världsartisten Beyoncé, genom att lägga ut en numera klassisk bild på Instagram, att hon och maken Jay-Z väntade tvillingar. En bild som Brita Björs gjorde en egen version av inför föreställningen.

– Det råkade ju vara så lyckat att vi var gravida samtidigt, en slags kosmisk bekräftelse på att vi var i synk med varandra. Även om hon så klart inte känner till mig.

Beyoncé's tal och låtar om de mödrar som gått före henne själv har inspirerat Brita Björs till föreställningen.

– I ett mellansnack frågar hon: ”Are you thankful for the hips that cracked?” Det har fått mig att tänka på hur mycket liv, tid och kärlek som går åt för att uppfostra ett barn, att se all den kärlek som har getts mig och hur jag nu försöker vara mamman som tar hand om sina barn, och vill vara närvarande samtidigt som man måste hinna allt som står på ”att göra”-listan. Det är vackert, njutbart, ett stort bultande hjärta och samtidigt saker som plikt och skuld och tvång. Som moderskapet är, underbart och skitsvårt.

Föreställningen *Folkmusikens Queen B* är baserad på Beyoncé:s album *Lemonade* som hon gjorde efter makens Jay-Z:s otrohet.

– Att hon gjorde konst av det kändes väldigt härligt. ”When life brings you lemons, you make lemonade”, liksom. Hon gjorde svinbra låtar, jättespännande videokonst och drog på världsturné som terapi över sin relation.

Brita Björs var inte ett jättestort Beyoncé-fan tidigare.

– Men hon är den artist som jag har fått flest wow-upplevelser av. Hon har gjort saker som har tilltalat mig, inte minst genom att vara i framkant med sin scenkonst. 2016 gjorde hon ett Superbowl-framträdande som var överdådigt, med femtio svarta dansare. Det var Black Panther-inspirerat och gav känslan av aktivism. Hon sjunger ju som en gudinna men när hon använder sin position till att säga saker blir det så mycket mer intressant.

När Brita Björs började fila på sin föreställning ”Folkmusikens Queen B” var en fråga hur hon skulle kunna koppla så stora och viktiga frågor som dem som Beyoncé lyfter till saker ur sitt eget liv.

– Jag har ju inget sådant att lyfta fram. Men så kom jag att tänka på vad det är hon berättar, att vara stolt över sitt arv och sitt ursprung, bära med sig det överallt och låta det ta plats. Mitt arv är från landsbygden och bondelivet. Det har så klart inte samma slagkraft som den svarta rörelsen i USA, så det blir budgetvarianten, en fattigare tolkning. Men det finns ändå något att lyfta fram: att vara stolt över att komma från landet.

Både glädje och sorg

Det är teman om moderskap och om hemlängtan i föreställningen som går djupast i henne själv – två ämnen som för henne bär på både glädje och sorg. Och hon märker en stor igenkänning i det hos sin publik.

– De blir berörda. Vi lever i en tid där det urbana är den rådande normen, och knappt någon ifrågasätter det. Men det finns ändå en liten kamp för att stå upp för sitt lantliga ursprung. Många som bor i stan har ändå någon relation till att bo på landet. Vissa har flyttat och har relationer till platser där de av olika anledningar inte kan bo. Och det finns ju de som har fått fly, och därmed tvingats lämna sina hem.

Brita Björs vet att hon är privilegierad, eftersom det är hennes eget val att bosätta sig i Malmö, där hon också känner sig hemma. Dessutom har hon och sambon ett

hus i Järvsö där de tillbringar mycket ledig tid.

– Men det gör inte min hemlängtan mindre stark. Jag kan grunna och sörja över mina egna val. Jag tror att man kan känna igen sig i känslan av hemlängtan oavsett om det var frivilligt eller påtvingat att lämna.

Brita Björs

Ålder: 36 år

Från: Järvsö, Hälsingland

Bor: Malmö, Skåne

Gör: Musiker, musiklärare, och scenkonstnär

Folkmusikens Queen B

- Föreställningen ”Folkmusikens Queen B” hade premiär på Bastionen i Malmö augusti 2017. Nu i mars åker Brita Björs på bygdegårdsturné, arrangerad av Folkteatern Gävleborg, som beskriver föreställningen som ”en storslagen enkvinnsshow, ett musikaliskt fyrverkeri och en hejdlös kulturkrock mellan popstjärnan och knätofsen”.